

ЕДНА ЮБИЛЕЙНА РАВНОСМЕТКА (Нова библиография за дейността на издателство „Просвета“)

Ст. н. с. г-р Цветанка Панчева

В края на 2006 година излезе от печат поредната четвърта част от библиографията на издателство „Просвета“*. Тя следва възприетия преди повече от десет години модел за пълно ретроспективно библиографско разкриване на книгите на издателството, отразява продукцията му за най-новия период (1990–2005) и е посветена на 60-та му годишнина.

Най-голямото издателство за учебна литература у нас с възрожденското име „Просвета“ има респектиращ обем от издания – около 16 000 – за целия период на съществуването си. С пълното разбиране за значимостта на мястото, което издателството заема в усъвършенстване на учебния процес и за формиране на ефективна образователна политика в страната, ръководството на „Просвета“ още в средата на 90-те години, в навечерието на половинвековния му юбилей, замисля създаването на поредица от библиографии, отразяващи неговата книжна продукция. Така последователно се появяват библиографските указатели, регистриращи книгите на издателството в хронологичен ред – за 1945–1970 (Т. 1-2); за 1971–1984 (Т. 3), за 1990–2005 (Т. 4). Съставянето им се поверява на водещи специалисти от Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Подготовката на подобна библиография преследва няколко различни цели. На първо място, тя може да се

възприеме като визитна картичка на издателството, като най-точно и нагледно свидетелство за неговата дейност през годините. От друга страна, това е справочник с голям информационен потенциал, който предлага възможност за най-разнообразни тематични издирвания, подпомагащи пряката работа на педагози и други специалисти в областта на образованието. Значението на настоящата библиография следва да се измерва и в общ контекст. Обобщавайки книжната продукция на водещото в България издателство за учебници, при това за голям хронологичен период, тя отразява като в огледало не само постиженията и добрите традиции в българското образование, но и лутанията, залитанията по едни или други образователни модели, дори деформациите, които го съпътстват, особено в годините на динамични политико-икономически и социални промени в живота на обществото ни. В този смисъл библиографската поредица ще послужи и при по-задълбочени изследвания, свързани с най-новата история на средното образование у нас, защото документираща не само съдържателните промени в учебния процес, но и настъпилите технологично-информационни нововъведения.

Ще се спра по-подробно на четвъртата част на библиографията на издателство „Просвета“, която отразява последния, особено динамичен 16-годишен период от дейността му и включва около 3 000 записа. Тя е съставена от екип от сътрудници на направление „Национална библиография“ в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – Ефросина Ангелова-Пенкова, Силвия Филипова и Райна Струмина. За основа на

* **Издателство Просвета** : Библиография : Ч. 1 - . – София: Просвета, 1995 – . Ч. 4. 1990–2005 / Състав. Ефросина Антонова Ангелова-Пенкова, Силвия Трендафилова Филипова, Райна Минчева Струмина ; Библиогр. ред. Ефросина Ангелова-Пенкова. – 2006. – 312 с.

справочника са послужили записите от базите данни на текущата национална библиография на България, което гарантира неговата пълнота, точността и професионалното представяне на данните.

В библиографския указател „Издателство „Просвета“ 1990–2005“ са включени всички депозирани в Националната библиотека документи, които са обект на Националната библиография на Република България – книги, графични, картографски издания, а също и издания на неknижни и електронни носители (аудиокасети, компактдискове, дискети и др.). Всеки от посочените видове материали е групиран самостоятелно, като вътре в него описанията са подредени хронологично – според годината на отпечатване. В рамките на една година сведенията се представят азбучно в две поредици – на кирилица и на латиница. Избраната структура на библиографията осигурява бързина на търсенето и е много прегледна – открояват се както различните видове документи, така и всичките им преиздания през съответните години. Възприетият начин на подреждане допринася за извличане от библиографията и на разнообразни статистически справки, например за броя на издадените в конкретна година книги или електронни издания, за отпечатаните учебници на чужди езици и т. н.

Библиографското описание е строго подчинено на БДС за съответния вид издания, както и на възприетите у нас международни стандарти за описание на неknижни и електронни ресурси. Спазени са и съществуващите предписания за съкращения на типични думи и словосъчетания за печатните произведения, написани с кирилска или с латинска азбука.

Специално следва да се открие пълнотата на включените данни. Подробно е посочено интелектуалното участие, индивидуално или колективно, в подготовката на изданията – автори, съставители, редактори, художници, илюстратори, преводачи, както и институциите с авторска отговорност. Чрез именния показалец са направени и необходимите връзки между различните форми на името на едно и също лице, както и псевдоними, транслитерирана форма (за националните автори, преведени на чужди езици), двойна фамилия и др. Идентичен подход е приложен и при изработването на показалеца на колективните автори. В описанието могат да се намерят детайлизирани сведения за подзаглавието, в което почти винаги присъства и типът на публикацията (учебник, помагало, сборник, тестове, тетрадки за самостоятелна работа, практически спътници и др.), предназначението за съответния клас или профилирано училище и т. н. Важна информация за издателската по-

литика на „Просвета“ носят и данните за поредността на издаването, за серията, към която принадлежи дадената книга, за вида на печата, тиража (до 2000 г.) и цената ѝ, както и за ISBN номера, който я легитимира в международните издателски системи. Отделните описания отразяват и настъпилите промени в наименованието на самото издателство през годините – Държавно издателство „Народна просвета“, Държавна фирма „Просвета“, „Просвета ЕООД“, „Просвета – София АД“. Под формата на забележки се дават също ценни сведения за наличие на прикнижни библиографии, резюмета, показалци, речници на термините. Където е необходимо, се разкрива съдържанието на отделните части и се изброяват приложенията. Удачен е подходът на съставителите да се посочат в едно общо описание учебните комплекти, т. е. заедно с учебника да се представят и тетрадките към него, книги за учителя и др. подобни помагала в комплекта.

Съществена роля за по-цялостното възприемане на библиографския указател играе неговият справочен апарат под формата на взаимнодопълващи се показалци. Той подобрява значително евристичните възможности на библиографията, предлага допълнителни аспекти за разкриване семантиката и читателското предназначение на отразените в нея документи. В настоящия справочник са оформени 5 показалеца: именен; на колективните автори; на книгите, описани под заглавие (когато имат повече от трима автори); на обособените серии; систематично-предметен.

Безспорно е удобството на именния показалец, както за бързото достигане до пълното описание на документа, така и за открояване на публикационната активност на авторите на учебници по съответните учебни предмети. Именният показалец дава нагледна представа и за това, произведенията на кои музикални творци – наши и чужди – се предлагат от издателството на електронен носител.

Особено ценни са по мое мнение показалецът на сериите и систематично-предметният, защото подчертават в най-голяма степен спецификата на издателство „Просвета“. Както е известно на изследователите на книгоиздаването у нас, замислянето и осъществяването на серии (поредици, библиотеки) от едно издателство е признак на добре премислена стратегия, която цели по-дълготрайното привличане на широк кръг потребители чрез множество публикации, обединени от сродна тематика или предназначение. В това отношение издателство „Просвета“ има както утвърдени традиции, така и новаторски идеи. Настоящият показалец на

сериите обхваща 37 наименования, част от които са тясно свързани с учебния процес и са съществували и в по-ранните периоди от дейността на издателството – напр. „Библиотека за ученика“ с подсериите „Алеф“, „География“, „Природонаучни знания“, „Слово“, „Личности и литература“; а също „Библиотека за родителя“, „В помощ на учителя“, „Поредица „Творчески портрети“, „Поредица „Родна реч“, „Поредица „Учители будители“ и др. Появяват се и нови серии, които да отговорят на съвременните изисквания в образователния процес като „Компютърът и образованието“, „Математика и информатика – извънкласна работа“, „Матура за отличен“, „Нова българска критика“, „Sofia university admission test of English as a foreign language“ или други, предлагащи занимателни развлечения – „Цифрови кръстословици : За малки и големи“, „Detektiv“ и др.

Много полезен за детайлно навлизане в съдържанието на библиографията е систематично-предметният показалец. Той е съставен въз основа на съвременните Таблицы на десетичната класификация на науките, но е допълнен и с множество предметни рубрики, които подпомагат лесния и бърз достъп до описанията на интересуващите ни книги. Рубриците и подрубриките освен по тематика се подразделят и по типа издание – учебници; учебни помагала; биографични материали; ръководства, наръчници, справочници; христоматии; антологии, подборки, цитати и др. Отделно в съответните отрасли са обособени материалите, свързани с методиката на преподаване в различните класове. Подрубрики са оформени и за звукозаписите. Систематично-предметният показалец в най-голяма степен доказва високия професионализъм на съставителския екип. Той е изработен компетентно и сполучливо съчетава в себе си подробно семантично групиране на материалите с прегледна и йерархично подредена подсистема, открояваща типовете издания и възрастовата им насоченост.

В заключение бих искала да подчертая, че в ръцете на читателя е една добре структурирана и професионално изпълнена съвременна библиография с отлични информационни възможности, която успешно се вписва в досегашната библиографска поредица за издателство „Просвета“. Тя е и ретроспективен печатен каталог на продукцията му, и сериозен ресурс за педагога и изследователя на просветното и издателско дело, и „навигатор за родители“ в разнообразието от учебни издания, заливащи непрекъснато книжния пазар у нас.

Национална кръгла маса за освобождението на Златарица

Стела Асенова

В община Златарица тържествено бе отбелязана 130-годишнината от Освобождението на града. За паметното събитие на 28 юни 2007 г. в Златарица се събраха гости от цялата страна.

След посрещането на официалните гости в заседателната зала на общината, в храма „Св. Никола“ се отслужи панихида за загиналите руски войни, извърши се възпоминателно поклонение и поднасяне на венци на паметниците. Златарчани и гости се поклониха и на паметника на загиналите руски войни в местността „Попово бърдо“.

Най-впечатляващата проява под патрондажа на кмета на общината г-н Стефан Добрев бе провеждането на националната кръгла маса на тема „Значимостта на Освободителните боеве при Златарица“ в Ресурсен училищен център при СОУ „Св. св. Кирил и Методий“.

В научния форум участваха университетски преподаватели от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, СУ „Св. Климент Охридски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, специалисти от музеите в Плевен, В. Търново, Омуртаг. Със свой доклад на националната кръгла маса участва и главният редактор на сп. „Издател“ доц. д-р Лъчезар Георгиев, който очерта с критико-библиографски преглед ролята на общинския вестник „Златаришки пламък“ (1988–1990) за осъществяването на редица публикации, рубрики и тематични страни върху темата за националноосвободителното движение и Освободителната война 1877–1878 г.

На форума бе представена и книгата на Петър Влахов „За свободата на Златарица“ (В. Търново, Фабер, 2007. 132 с.). Изданието включва исторически очерк върху бойните действия на руските войски и българското опълчение по време на Освободителната война и най-вече през втората половина на 1877 г., когато районът на Златарица става място на решаващи и съдбоносни за извоюването на българската свобода епични сражения. В книга е включена статистика на убитите, ранените и безследно изчезналите руски войни и на проявилите героизъм в боевете за Златаришкия край офицери и войници, на комендантите в Златарица, а също и биографии на изявени руски офицери, взели участие в боевете за града и околните селища. Включен е и списък на руските и българските военни части, пребивавали в Златарица от 28 юни 1877 г. до 3 януари 1878 г. Поместени са още хроника на действията на руската освободителна армия в Златаришкия край и списък на опълченците от Златарица, извлечен по сведения от Централния военен архив.

В приложението на книгата, снимков материал, карти-схеми и планове на бойните действия в района. Така поднесено, изданието може да се ползва от специалисти по история, краеведи, читатели с интереси към този важен период от родната ни история.

ВЕСТНИК „ЯНТРА ДНЕС“ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ

Таня Йорганова

Вестник „Янтра ДНЕС“ е един от водещите информационни източници за жителите на област Велико Търново. Всекидневникът се появява в една развиваща се с бързи темпове медийна среда, в която започва да се конкурира с останалите вече утвърдени местни медии – още два областни всекидневника, две кабелни телевизии и пет радиа. За да върви в крачка със съвременните тенденции и да задоволява нуждата от информираност на читателите, която непрекъснато се увеличава, вестник „Янтра ДНЕС“ претърпява редица промени. В условията на постоянно разширяващия се медиен пазар вестника има стремеж да отговори на потребностите, настроеността и любопитството на голяма, разнообразна и разпръсната по своята същност аудитория.

Изданието стартира през 1998 година. Неговият нулев брой излиза на 24 юли 1998 г. под името „Янтра“. По време на деветгодишната си история вестникът търпи промени в графичното оформление и тематичната организация на информационния материал, с цел изграждане на едно съвременно, интелигентно издание.

Вестникът започва да излиза на по-малкия, но по-удобен и търговски по-изгоден формат А3. В първата година на издаването графичният облик на всекидневника отговаря на стремежа му към информационно насищане. На първите 3-4 страници са разположени информационните жанрове – новините. Има една-две страници за анализи, коментари, интервюта, спортна страница, страница за свободно време. Общият му обем е осем страници. Материалите, които са разположени на първите страници, са много на брой, кратки и тематично разнообразни. Наблюдава се изобилие от заглавия, които понякога достигат и до 18-20. Характерно е цялостно хоризонтално подравняване, съгъстен текст с разделителни линии между колоните в един материал, малък шрифт на заглавията, което утежнява страниците и затруднява четивността. Забелязва се стремежът информацията да е обективна и представена по възможно най-достъпен начин. Чрез страниците за анализи, коментари и интервюта се балансира инфор-

мационното насищане на предните страници. На тях се разглеждат важни актуални обществени, политически и икономически въпроси. Фотографията е ограничена. Появяват се малко на брой и малки по размер снимки, които имат предимно илюстративна функция.

Първата съществена промяна в графичната структура на всекидневника е извършена година след излизането на първия брой. Първата и последната страница вече са пълноцветни. На първата страница се публикува голяма снимка, която вече е със самостоятелна функция. Появяват се препратки към вътрешността на изданието с цел насочване на вниманието на читателя и задържане на неговия интерес. Все още е налице тенденцията към публикуване на голям брой информационни материали на първа страница. Вътрешните страници вече имат ясно изразен водещ материал. Хоризонталното структуриране се заменя от вертикалното, йерархично разположение.

В следващите години вестника постепенно променя и усъвършенства визията си. През 2001–2002 г. се забелязва значително намаляване броя на заглавията и акцентирание върху функцията на фотоса. Подчертава се и ролята на водещото заглавие, с което все повече се стреми привличане на интереса. Същевременно в структурата на вътрешните страници вече се оформят графично един или два акцента – използване на растерна подложки, оформяне на информацията в каре, подчертаване с един или друг похват на заглавията. Наблюдава се намаляване броя на информациите и тяхното поразчупено и вече тематично обособяване. Засилва се ролята на сериозните разработки с аналитичен и коментарен характер, както и на интервюта и разследванията.

През 2003 г. вестникът увеличава обема си на 12 страници, а петъчния брой е на 24. В него са добавени т. нар. страници за свободно време – по-леки развлекателни четива, кръстословици и др. Увеличава се и броя на пълноцветните страници. Стремежът за по-силното привличане на читателското внимание се осъществява

ЯНТРА ДНЕС
Областен всекидневник

Горна Оряховица
Почта - неделя, 12-14 януари 2007 г. Цена 0,40 лв. Година Х, Брой 8 (2140)

Наемните на жилищата стр. 2
Разбиват с стр. 3
Горна Оряховица стр. 5

За да издържат по три дни на купон
Тийнейджъри вземат опасни медикаменти

Масови паници сред тийнейджърите във Велико Търново и околностите, които са избухнали в резултат на отнемането на опасни медикаменти от аптеките. Младите хора крадат и пиратстват, вземат си лекарства и продават ги на улицата. Тийнейджърите са избухнали в паника, защото са видели в новинарните издания снимки на деца, които крадат лекарства от аптеките.

На 17 май избират новия ректор на ВТУ

На 17 май ще бъде избран ректорът на Великотърновския университет "Св. Кирил и Методи" - Велико Търново. За нов ректор ще бъде избран проф. д-р Иван Христов.

Измериха най-високата температура от 47 години

В южната част на България измериха най-високата температура от 47 години. Температурата достигна 47,2 градуса по Целзий.

Народният предводител бойно велико организирал приемни:

В с. "В. Търново" на 15 януари 2007 г. (понеделник) от 9.00 ч. в зала 305 на Сандански център.

В с. "П. Панагюрица" на 15 януари 2007 г. (понеделник) от 15.00 ч. в зала на селския център.

Автомобил Марк
Услуга СЕРВИС АВТОМИВКА

ФУРАЖ РОСИДА

Курсове по ДДС

ГРЕСТОКОМЕРС

Информационни мрежови системи

Компютри

Компоненти

Програмни продукти

Като цяло изданието залага на обективността при поднасяне на новините, набляга на краткото, точното и в същото време изчерпателното представяне на информацията. Изказът е изчистен, стегнат и достъпен. В статиите за анализи и коментари е налице стремеж да се проследи и разгледа темата от възможно най-много гледни точки. А интервюто дава възможност за представяне на гледницата на влиятелни личности, които могат да се определят като лидери на общественото мнение. Интервютата повишават тиражите на вестника, защото бързо привличат интереса на читателя. Всекидневникът държи на извоюваната си позиция на сериозно издание и съвсем стриктно се придържа към истинността на фактите при публикуване на получената информация. При разследванията, анализите и коментарите субективността е в рамките на допустимото. Тя направлява излагането на данните, но не променя информацията, не изопачава, не обижда, не унизява. За това допринасят личните качества на журналистите във вестника. Те имат значение и при подбора на новините, което зависи от субективната преценка на журналиста. „Янтра ДНЕС“ търси интересното, необикновеното, рядкото. Важна е актуалността на информацията и близостта на представените събития, засягащи живота на хората от региона. По тази причина за новините, свързани с областта, е отделено повече място. За актуалността на фактите вестникът разполага с екип от кореспонденти в по-големите градове в областта. За изградения авторитет на изданието допринасят и верността на данните, точността и автентичността на сведенията. Новините са занимателни (теми, които представляват интерес), кратки, за улесняване на възприемането им и постигане на по-голям ефект у читателя, и ясни – по-обикновен стил и език, за да бъдат по-разбираеми. Всекидневникът се придържа към добрия език, чете се леко и се разбира. За улеснение на читателите и в крак със съвременните тенденции вестника има и електронен адрес.

В историята на областния всекидневник до днес се забелязват значителни положителни промени, които поставят изданието на едно от първите места на медийния пазар. Вестникът е извоювал авторитет на сериозна и отговорна медия, а съвременният облик допринася за утвърждаване на позицията му. Занапред стремежът на всекидневника може да бъде все така успешно да защитава тази позиция и да се развива и усъвършенства успоредно с новите стандарти и потребности от информацията.

чрез увеличаване на снимковия материал и подчертаността във формулировката на заглавията, които през 2005 г. са вече и с по-плътен шрифт. През същата година, освен акцентирането върху по-внушителното заглавие, се извършват и други положителни промени в графичното оформление. Премахват се разделителните линии между колоните в един и същ материал, което от своя страна улеснява четивността и възприемането на информацията от читателя. Подобрява се графично и стилово цялостната структура на вестника. Първата страница вече е с едно или две основни заглавия и голяма снимка, също така присъстват и отправки.

Последната промяна, извършена с цел иновацията визията на вестника, е смяната на обикновената вестникарска хартия, на която се печата всекидневника, с по-качествена. Вестникът излиза на 12 страници, като приложението „Справочник ДНЕС“ е отделно от основното тяло на изданието. Петичният брой излиза и с приложение с телевизионните програми, което вече е особено като отделна книжка за по-практичното и удобно ползване от потребителите.